

Wieloletnie Ramy Finansowe – słowniczek pojęć

Capping (polityka spójności) – limit wysokości środków, jakie może otrzymać pojedynczy kraj członkowski w ramach polityki spójności. W propozycji ram finansowych na lata 2014-2020, KE sugeruje jego obniżenie z obecnych max. 4% do 2,5% PKB.

Capping (WPR) – w kontekście propozycji reformy WPR po 2013 r. mechanizm redukcji płatności dla dużych gospodarstw otrzymujących płatności bezpośrednio powyżej 150 tys. euro (po uwzględnieniu kosztów zatrudnienia ponoszonych przez rolnika oraz z wyłączeniem płatności na → zazielenianie). W rezultacie kwoty będą redukowane o 20% dla kwot w przedziale 150 000 – 200 000 euro; o 40% dla kwot w przedziale 200 000 – 300 000 euro; o 70% dla kwot w przedziale 250 000 – 300 000 euro. Kwoty powyżej 300 tys. euro nie będą wypłacane. Środki uzyskane w ramach cappingu powinny być udostępnione w ramach EFRROW w państwie członkowskim, z którego pochodzą, jako wsparcie wspólnotowe na realizację projektów o znaczącym wkładzie w innowację.

Cohesion Fund → Fundusz Spójności

Common Strategic Framework → Wspólne Ramy Strategiczne

Connecting Europe Facility (CEF) → Instrument „Łącząc Europę”

Cross-compliance → Wzajemna zgodność

Decoupling → Uniezależnienie płatności od wielkości produkcji

Dobra Kultura Rolna zgodna z ochroną środowiska (DKR) (ang. *Good Agricultural and Environmental Condition, GAEC*) – wymogi utrzymywania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska, jakie

wszyscy rolnicy, otrzymujący płatności rolne, muszą przestrzegać. Państwa członkowskie określają, na poziomie krajowym lub regionalnym, wymogi minimalne na podstawie ustanowionych ram (załącznik III, Rozporządzenie 73/2009).

Dochód własny z tytułu DNB (ang. *own resource based on gross national income [GNI]*) - źródło ok. 75% dochodów UE, w którym wysokość wkładu oblicza się poprzez odniesienie do różnicy pomiędzy wydatkami z budżetu UE oraz innymi dochodami UE. Wkład ten jest wpłacany przez państwa członkowskie proporcjonalnie do ich udziału w Dochodzie Narodowym Brutto UE.

Elastyczność między filarami – w kontekście propozycji reformy WPR, oznacza możliwość dokonywania przez państwa członkowskie przesunięć pomiędzy filarami, tj. do 10% z filaru I do filaru II oraz dla państw członkowskich o stawce płatności poniżej 90% średniej UE - do 5% z filaru II do filaru I.

European Solidarity Fund → Fundusz Solidarności

Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (ang. *European Globalisation Adjustment Fund, EGF*) – elastyczny fundusz (wysokość potrzebnych kwot zmienia się z roku na rok) spoza ram finansowych, z którego środki przeznacza się na pomoc pracownikom, którzy utracili pracę w wyniku zmian w światowej strukturze handlu, aby jak najszybciej znaleźli inne zatrudnienie. W nowej propozycji, KE proponuje rozszerzenie jego zakresu na wspieranie pracowników sektora rolnego, których źródła utrzymania mogą ucierpieć w wyniku globalizacji.

Europejski Fundusz Gwarancji Rolnej (EFGR) (ang. *European Agricultural Guarantee Fund, EAGF*) – fundusz, który po 2007 r. zastąpił

część Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. Finansuje wydatki związane z funkcjonowaniem rynków i płatnościami bezpośrednimi.

Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) (ang. *European Maritime and Fisheries Fund, EMFF*) – nowy fundusz na rzecz unijnej polityki morskiej i rybołówstwa na lata 2014-2020, który zastąpi dotychczasowy Europejski Fundusz Rybacki i obejmie również wsparciem zintegrowaną politykę morską.

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) (ang. *European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF*) – fundusz, który do końca 2006 r. zapewniał finansowanie WPR. Składał się z dwóch sekcji: Sekcja Gwarancji służyła głównie finansowaniu wspierania rynków i dopłat do dochodów. Sekcja Orientacji wykorzystywana była do finansowania środków na rzecz poprawy strukturalnej i rozwoju obszarów wiejskich. W 2007 r. EFOGR został zastąpiony przez Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (ang. *European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD*) – fundusz, który w 2007 r. zastąpił II filar Sekcji Gwarancji oraz Sekcję Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, przejmując ich zadania i środki. Z EFRROW finansowane są programy rozwoju obszarów wiejskich.

Europejski Fundusz Rozwoju (EFR) (ang. *European Development Fund, EDF*) – pozabudżetowy instrument przekazywania pomocy rozwojowej krajom Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) oraz krajom i terytoriom zamorskim (łącznie 79 krajów). Składa się z kilku instrumentów finansowych, m.in.

grantów zarządzanych przez Komisję Europejską, kapitału ryzyka, pożyczek dla sektora prywatnego. Fundusz jest finansowany przez państwa członkowskie UE na podstawie podpisywanych co 5 lat protokołów finansowych do Układu z Kotonu. Udział wpłat do funduszu odzwierciedla znośność państwa członkowskiego, a w szczególności historyczne związki z byłymi koloniami – w konsekwencji udział we wpłatach Francji jest większy niż jej udział w DNB UE, zaś państw UE-12 mniejszy (około 50% ich udziału w DNB UE).

Filary WPR: **1) Filar I** wspiera dochody rolników i obejmuje **płatności bezpośrednie** oraz **środki organizacji rynków**. Filar I jest w całości finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Gwarancji Rolnej (EFGR); **2) Filar II** jest przeznaczony na wsparcie rozwoju obszarów wiejskich. Wsparcie to przybiera formę **programów rozwoju obszarów wiejskich** i jest współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Flexibility instrument → Instrument Elastyczności

FTT → Podatek od transakcji finansowych

Fundusz Solidarności (ang. *European Solidarity Fund*) – instrument spoza ram finansowych, którego celem jest pomoc w usuwaniu skutków dużych klęsk żywiołowych. Beneficjentem Funduszu może być państwo członkowskie UE lub państwo prowadzące negocjacje akcesyjne z UE dotknięte klęską żywiołową lub, w szczególnych przypadkach, regiony tych państw.

Fundusz Spójności (ang. *Cohesion Fund*) – instrument finansowy UE stworzony w celu zmniejszania różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym państw członkowskich na poziomie krajowym. Fundusz przeznaczony

jest na finansowanie dużych projektów inwestycyjnych w zakresie infrastruktury i ochrony środowiska. Prawo do korzystania z środków Funduszu mają państwa członkowskie UE, w których DNB na mieszkańca jest niższy niż 90% średniej unijnej.

Fundusze strukturalne – instrument finansowy UE stworzony w celu zmniejszania różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym państw członkowskich na poziomie regionalnym. W ich skład wchodzi: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (pomoc regionom zacofanym ekonomicznie) oraz Europejski Fundusz Społeczny (wsparcie regionalnych rynków pracy).

GMES (*Global Monitoring for Environment and Security*) – program badawczy, którego celem jest stworzenie niezależnego systemu obserwacji Ziemi. Jest to wspólne przedsięwzięcie KE i Europejskiej Agencji Kosmicznej. KE proponuje wyłączenie jego finansowania z WRF i powierzenie go specjalnie stworzonemu funduszowi zarządzanemu przez Komisję i finansowanemu ze składek państw członkowskich proporcjonalnie do udziału w DNB UE.

Good Agricultural and Environmental Condition (GAEC) → Dobra Kultura Rolna zgodna z ochroną środowiska

Greening → Zazielenianie

Instrument „Łącząc Europę” (ang. *Connecting Europe Facility, CEF*) – nowy instrument finansowy zaproponowany przez KE, przeznaczony na wsparcie projektów infrastrukturalnych w zakresie transportu (31,7 mld z czego 10 mld przeniesione z Funduszu Spójności), energetyki (9,1 mld) oraz technologii cyfrowych (9,2 mld).

Instrument Elastyczności (ang. *Flexibility instrument*) – instrument znajdujący się poza ramami finansowymi, zapewniający możliwość finansowania dokładnie określonych wydatków, które nie mogą być sfinansowane nie przekraczając pułapów dostępnych dla jednego lub kilku działów określonych w ramach finansowych.

ITER (*International Thermonuclear Experimental Reactor*) – międzynarodowy projekt badawczy, którego celem jest wspieranie badań naukowych i rozwoju technologicznego w dziedzinie syntezy jądrowej, a głównym zadaniem programu jest budowa na południu Francji innowacyjnego reaktora jądrowego. W przedsięwzięcie zaangażowane są: Euratom (reprezentowany przez KE), państwa członkowskie UE oraz Japonia, Rosja, Stany Zjednoczone, Chiny, Korea Południowa i Indie. Koszty projektu szacowane są na ok. 10 mld euro. KE proponuje wyłączenie finansowania projektu z ram finansowych na lata 2014-2020, pozostawiając je w gestii państw uczestniczących w programie (proporcjonalnie do ich udziału w DNB UE).

Kategorie regionów: **i) regiony słabiej rozwinięte** (ang. *less developed regions*) – PKB per capita jest mniejsze od 75% średniej unijnej; **ii) regiony przejściowe** (ang. *transition regions*) – PKB per capita znajduje się w przedziale między 75 a 90% średniej unijnej; **iii) regiony lepiej rozwinięte** (ang. *more developed regions*) – PKB per capita przekracza 90% średniej unijnej.

Kontrakty Partnerskie (ang. *Partnership Contracts*) – kontrakty zawierane między państwami członkowskimi a KE określające potrzeby państwa i cele, jakie chcą osiągnąć przy pomocy środków unijnych.

Konwergencja (polityka spójności) – proces wyrównywania poziomu rozwoju gospodarczego oraz jeden z celów polityki spójności związany ze wspieraniem rozwoju gospodarczego w najbardziej ubogich regionach UE. Na ten cel przeznaczana jest większość środków z polityki spójności.

Konwergencja stawek płatności bezpośrednich – wyrównywanie stawek na hektar płatności bezpośrednich. Komisja proponuje mechanizm, w którym zlikwidowanie zostanie 1/3 różnicy między obecną stawką a 90% średniej UE w państwach o najniższych stawkach (tj. poniżej 90% średniej UE).

Koszty poboru TOR (*cost of collection*) - koszty funkcjonowania administracji celnej państw członkowskich. Stanowią część dochodów z opłat celnych, podatków rolnych i opłat cukrowych (→ tradycyjne zasoby własne, TOR), która jest zatrzymywana przez państwa członkowskie i pozostaje ich dochodem budżetowym. Aktualnie ustalony poziom tych kosztów to 25% przychodu z TOR. KE proponuje jednak by udział ten został zmniejszony do 10%, gdyż na chwilę obecną nie do końca odzwierciedla faktyczny poziom kosztów administracyjnych ponoszonych przez państwa członkowskie, przez co funkcjonuje jako ukryty mechanizm korekcyjny.

Kwalifikowalność VAT – możliwość wliczenia kosztów podatku VAT do kosztów realizacji projektu, które stanowią podstawę wyznaczenia wielkości wspólnotowego finansowania.

Lump-sums – system niezależnych zryczałtowanych redukcji brutto dla wybranych państw członkowskich od ich płatności opartych na DNB. Komisja proponuje, aby z dniem 1 stycznia 2014 r.

nowy system zryczałtowanych kwot zastąpił wszystkie istniejące dotąd mechanizmy korekcyjne. Konieczność utrzymania systemu korekt w budżecie UE KE wyjaśnia faktem, iż nadal pewna niewielka grupa państw członkowskich będzie ponosić ciężar budżetowy, który można uznać za nadmierny w stosunku do ich względnej zamożności.

Mechanizmy korekcyjne (ang. *correction mechanisms*) – specjalne ulgi we wpłatach do budżetu UE, przyznawane niektórym państwom członkowskim, których obciążenia budżetowe są relatywnie wysokie w stosunku do ich względnej zamożności. Obecnie są to rabat brytyjski, rabaty od rabatu brytyjskiego, tymczasowe obniżenie składek opartych na VAT (dla DE, NL, AT i SE), tymczasowe obniżenie składek opartych na DNB (dla NL i SE) oraz koszty poboru, jako ukryta forma korekty na korzyść przynajmniej niektórych PCz.

Metodologia berlińska – stworzony przez KE algorytm pozwalający określić ogólną kwotę środków polityki spójności dla danego PCz, którego głównymi kryteriami są: liczba ludności, poziom PKB per capita i skala bezrobocia.

Modulacja – obowiązkowy mechanizm pomniejszający wszystkie płatności bezpośrednie przekraczające 5000 euro dla pojedynczego gospodarstwa rolnego o określoną część. Środki finansowe uzyskane dzięki modulacji są przesuwane do EFRROW (w większości pozostają one do dyspozycji w PCz, w którym zostały wygenerowane, częściowo zaś są do dyspozycji innych PCz).

Nowy VAT – propozycja KE zastąpienia dotychczasowego, statystycznie obliczanego zasobu własnego opartego o VAT nowym środkiem własnym z tytułu VAT. Zaletami

wprowadzenia zasobu opartego o podatek VAT w nowej formie jest wprowadzenie przejrzystej i bardziej zharmonizowanej bazy podatkowej oraz stworzenie silniejszej relacji między Unią i unijnymi płatnikami. Zgodnie z szacunkami KE 1% podatek unijny przyniósł by zyski w wysokości od 20,9 mld € do 50,4 mld € w zależności od wysokości podstawy podatkowej. Część przypadająca budżetowi UE byłaby widoczna dla społeczeństwa, ponieważ byłaby wyodrębniona na fakturach i rachunkach obok krajowego VAT.

Phasing-in – specjalna malejąca pomoc przejściowa przyznana do 2013 r. regionom, których poziom PKB per capita w latach 2000-2006 był niższy niż 75% średniej unijnej, a w latach 2007-2013 był powyżej tego poziomu (średnia obliczana dla UE-15).

Phasing-out – specjalna malejąca pomoc przejściowa przyznana do 2013 r. regionom, których poziom PKB per capita w latach 2007-2013 przekraczał 75% średniej unijnej dla UE-25, ale był poniżej tego poziomu dla UE-15.

Płatności (payments) - środki na płatności stanowią realne kwoty transferów pomiędzy PCz a budżetem UE, które mogą być realizowane w danym roku, ale pochodzić ze środków na zobowiązania zarówno z danego roku, jak i z lat poprzednich (np. w wyniku zastosowania do realizacji projektów procedury n+2, czyli wypłacania środków do dwóch lat od czasu zaciągnięcia zobowiązania).

Płatności bezpośrednie (ang. direct payments)
– płatności przekazywane bezpośrednio rolnikom w celu wsparcia ich dochodu. Płatności bezpośrednie zostały wprowadzone na dużą skalę w wyniku reformy z 1992 r., która zredukowała znaczenie środków podtrzymywania cen i jako rekompensatę

wprowadzono płatności bezpośrednie. Po reformie w 2003, płatności bezpośrednie zostały → uniezależnione od produkcji (ang. *decoupling*), a otrzymanie wsparcia powiązane z przestrzeganiem → wymogów wzajemnej zgodności (*cross-compliance*). Ponadto wprowadzono obowiązkowy system przesuwania określonego procentu płatności bezpośrednich otrzymywanych przez dużych beneficjentów na rozwój obszarów wiejskich (→ modulacja).

Podatek od emisji CO₂ (carbon tax) – tzw. podatek węglowy, płacony za każdą „importowaną” bądź wyprodukowaną tonę emisji CO₂. KE zaproponowała by podatek wynosił 20 € za tonę wyprodukowanego CO₂ oraz 9,6 € za gigadżula energii dla paliw samochodowych. Zakłady ujęte w systemie handlu emisjami (ETS) byłyby zwolnione z elementów tego podatku, jednak nadal zobowiązane będą do zakupu uprawnień do emisji CO₂. Uczynienie z podatku od emisji CO₂ lub dochodów ze sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ przychodu budżetu UE zmieniłoby w sposób zasadniczy sposób finansowania UE. Z dotychczasowego systemu opierającego się na wkładach PCz obliczanych według ich zamożności (poziomu DNB) - na system obciążający przede wszystkim wysokoemisyjne gospodarki i gałęzie produkcyjne. Oznaczałoby to, że Polska i większość innych słabiej rozwijających się państw Europy Środkowej zostałyby obciążone znacznie większymi niż do tej pory kosztami funkcjonowania UE (wzrost udziału w finansowaniu budżetu UE nawet czterokrotny).

Podatek od transakcji finansowych (ang. Financial Transaction Tax, FTT) – propozycja jednolitego europejskiego podatku od transakcji finansowych. KE zakładała, że obejmie on obrót akcji i obligacji (przy wysokości stawki 0,1%) oraz produktów

pochodnych (0,01%) dla wszystkich niepublicznych podmiotów na rynku finansowym. Wprowadzenie podatku od transakcji finansowych skutkowałoby rozszerzeniem bazy podatkowej. Dodatkowo FTT jako zasób własny wpłynąłby pozytywnie na postrzeganie budżetu UE oraz sprzyjałby utrzymaniu ambitnego budżetu w warunkach konsolidacji fiskalnej. Dyskusja w sprawie podatku FTT ewaluuje. Od czerwca br. pewnym jest, że konsensus w UE-27 w tej kwestii nie zostanie osiągnięty. Prawdopodobnie niektóre kraje przystąpią do rozszerzonej współpracy w tej sprawie. PL jest gotowa przystąpić do współpracy, jednak tylko pod warunkiem, że część wpływów z jego tytułu będzie zasilała budżet UE.

Zgodnie z szacunkami KE, gdyby wszystkie PCz wprowadziły FTT i przekazywały do budżetu wspólnotowego 2/3 swoich przychodów z niego, to łącznie wkład z tego tytułu wynosiłby ok. 54,2 mld € rocznie. Dotychczas nie przedstawiono danych, jakiej skali mogłyby być dochody z FTT w ramach wzmocnionej współpracy oraz przy zawężonej bazie (bez instrumentów pochodnych). Zakładając jednak, że wzmocnionej współpracy podejmą się m.in. 4 największe gospodarki strefy euro (DE, FR, IT, ES), można przyjąć, że będą one wciąż istotne.

Poziom WRF nominalny/realny – wielkość WRF wyrażona w wartościach bieżących (nominalna)/w wartościach stałych (realna)

Rabat brytyjski (ang. *British rebate*) - zniżka w brytyjskiej wpłacie do budżetu UE, uzyskana w 1984 r. na szczycie UE w Fontainebleau przez premier Margaret Thatcher. To system, zgodnie z którym UK, w wyniku skomplikowanych obliczeń wykonywanych przez Komisję Europejską, przysługuje zwrot ok. 2/3 ujemnej pozycji netto. Brytyjczycy

otrzymali zgodę na takie rozwiązanie, gdyż w latach 80-tych przy dużym udziale wydatków z budżetu UE na WPR i bardzo małym na pomoc strukturalną UK miała słabo rozwinięte rolnictwo, więc w niewielkim stopniu korzystała z WPR i jednym z najuboższych PCz. Jednocześnie UK odprowadzała bardzo duże wpłaty do wspólnotowego budżetu z tytułu i podatku VAT. W konsekwencji UK miała istotnie ujemną pozycję netto względem budżetu UE, w szczególności w wartościach relatywnych (w odniesieniu do zamożności). Obecnie zaś udział wydatków na WPR w budżecie UE znacznie spadł, tak samo jak udział wpłat z tytułu podatku VAT w łącznej puli wpłat do budżetu UE, a UK stała się jednym z najbardziej zamożnych PCz. Mimo to rabat brytyjski nadal funkcjonuje i jest finansowany przez pozostałe PCz proporcjonalnie do ich DNB.

Rabaty od rabatu – rabaty dla grupy państw członkowskich od wpłat na rzecz rabatu brytyjskiego. Na mocy decyzji podjętej na szczycie Rady w Berlinie w 1999 roku DE, AT, SE i NL wpłacają tylko 25% kwoty, która na nie przypada (DE na początku funkcjonowania rabatu brytyjskiego miały zniżkę w wysokości 1/3). Niesfinansowana przez te państwa część rabatu brytyjskiego obciąża wszystkie pozostałe PCz proporcjonalnie do ich DNB. W wyniku tego koszt rabatu brytyjskiego ponoszą w największym stopniu FR i IT.

Rabaty tymczasowe (*temporary rebates*) – ulgi we wpłatach do budżetu UE przyznawane niektórym państwom członkowskich na określony okres czasu. Przy podejmowaniu w grudniu 2005 r. decyzji o wielkości wpływów i wydatków budżetowych na lata 2007–2013 cztery państwa członkowskie uzyskały nadzwyczajne obniżenie wskaźnika poboru podatku VAT. Zamiast standardowej stawki 0,30% zharmonizowaną podstawę podatku

VAT mnoży się: w przypadku AT przez wskaźnik 0,225%, DE 0,15%, NL i SE – 0,10%. Funkcjonuje także tymczasowy upust z tytułu DNB, który otrzymały NL i SE (w wysokości odpowiednio 605 mln € i 150 mln €).

RAL (Reste à liquider) – suma zobowiązań pozostająca do wypłaty. To kwota nieuregulowanych zobowiązań, w przypadku których nie dokonano jeszcze płatności lub anulowania. Jest to naturalna konsekwencja istnienia programów wieloletnich. Według płatników netto kwoty te akumulują się, co oznacza, że ich wpłaty do budżetu UE będą szybko wzrastać. Jako rozwiązanie problemu proponują zrewidowanie porozumienia politycznego w tej kwestii podjętego w 2005r. lub ograniczenie wydatków w przyszłej perspektywie finansowej.

Regiony NUTS – jednostki statystyczne, na jakie dzieli się państwa UE. Każde państwo dzieli się na trzy poziomy jednostek w zależności od liczby ludności, gdzie poziom NUTS 1 wynosi 3-7 mln osób, NUTS 2 0,8-3 mln, a NUTS 3 150-800 tys. Podział ten wykorzystywany jest do przydzielania środków w ramach funduszy strukturalnych.

Regiony przejściowe (ang. *transition regions*) – regiony, w których PKB per capita znajduje się w przedziale między 75% a 90% średniej unijnej. Jest to nowa kategoria regionów, która ma zastąpić dotychczasowy system phasing-in, phasing-out.

Reverse safety net – propozycja mająca na celu zagwarantowanie, że środki dla poszczególnych PCz w ramach polityki spójności nie wzrosną o więcej niż o określony poziom alokacji na lata 2007-2013.

Rezerwa na pomoc nadzwyczajną (ang. *Emergency Aid Reserve*) – instrument

znajdujący się poza ramami finansowymi stworzony, aby umożliwić szybką pomoc krajom spoza UE w sytuacjach, których skutki nie były możliwe do przewidzenia w chwili tworzenia budżetu.

Rezerwa wykonania (ang. *performance reserve*) – określony procent ogólnej sumy środków przyznanych danemu PCz lub regionowi w ramach funduszy objętych Strategicznymi Ramami Współtowymi, które wykazują najlepsze wyniki w efektywnym wykorzystywaniu funduszy.

Ring fencing – zabezpieczenie minimalnego poziomu funduszy przeznaczonych na dany cel.

Safety net – propozycja KE dla regionów, które od 2014 r. przekroczą próg zamożności 75% średniej UE, zapewniająca im otrzymywanie pomocy z funduszy strukturalnych na poziomie 2/3 kwot, które uzyskiwały w latach 2007-2013.

Schemat negocjacyjny (ang. *negotiating box, NB*) – dokument przedstawiający wariantowe propozycje kompromisu negocjacji WRF w Radzie stanowiący podstawę negocjacji.

System jednolitej płatności obszarowej (ang. *Single Area Payment Scheme, SAPS*) - przejściowy uproszczony system wsparcia dochodów, który był oferowany dla państw członkowskich, które przystąpiły do UE w 2004 i 2007 r. (UE-12) w celu ułatwienia realizacji płatności bezpośrednich. Wszystkie nowe państwa członkowskie z wyjątkiem Słowenii i Malty zdecydowały się zastosować SAPS. Płatności w ramach tego systemu wypłacane są na hektar użytków rolnych i mogą być uzupełniane z budżetu krajowego (do 2012 r.) poprzez krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie w wysokości do 30% płatności

stosowanych w krajach UE-15 na dzień 30 kwietnia 2004 r. Stawki płatności dla nowych państw członkowskich stopniowo wzrastają do 2013 r. (dla RO i BG do 2016 r.) (*phasing in*).

System płatności jednolitej (ang. *Single Payment Scheme, SPS*) - stosowany jest w krajach UE-15 oraz przez dwa nowe państwa członkowskie (Malta i Słowenia). W systemie SPS funkcjonują trzy modele płatności: historyczny, regionalny i mieszany (hybrydowy).

Tradycyjne zasoby własne, (ang. *Traditional Own Resources, TOR*) – to głównie opłaty celne i podatki rolne. Niewielką część stanowią opłaty wyrównawcze z cukrownictwa. Są nazywane tradycyjnymi, ponieważ stanowią dochód gromadzony dzięki wspólnotowym politykom, a nie pochodzący od państw członkowskich w ramach ich wkładu krajowego. Wpłaty do budżetu UE z tytułu TOR odprowadzane są w wysokości 75% pobranych opłat, natomiast pozostałe 25% zatrzymywane jest przez państwa członkowskie jako tzw. koszty poboru. Obecnie zasób ten stanowi ok 11% wysokości budżetu UE.

Uniezależnienie płatności od wielkości produkcji (ang. *decoupling*) – proces oddzielania płatności pomocy bezpośredniej od faktycznej produkcji rolnej.

Uogólniony mechanizm korekcyjny (ang. *generalized correction mechanism*) – proponowany przez KE w 2004r. mechanizm korekcyjny, mający zastąpić te dotychczas funkcjonujące. Zakładał on automatyczne przyznawanie rabatu państwom, których ujemna pozycja netto do budżetu Unii przekroczy 0,35% DNB państwa członkowskiego. Refundowane miały być 2/3 ujemnej pozycji netto przekraczającej ten

poziom. Wielkości całkowitego zwrotu miała być ograniczona do kwoty maksimum 7,5 mld € rocznie i miała być finansowana przez wszystkie PCz w zależności od ich udziału w DNB.

Warunkowość ex-ante – uzależnienie wypłacania środków finansowych od wcześniejszego spełnienia przez państwa członkowskie i regiony określonych warunków, które mają zapewnić efektywność wykorzystania wsparcia unijnego. Jeśli warunki nie zostaną spełnione w ustalonym terminie, KE może zawiesić wypłatę środków.

Warunkowość makroekonomiczna – proponowane przez KE powiązanie przyznawania funduszy strukturalnych z wynikami makroekonomicznymi państw członkowskich. Daje ono możliwość zawieszenia lub całkowitego odebrania funduszy państwom, które nie utrzymują dyscypliny budżetowej i nie wypełniają rekomendacji Rady w celu przywrócenia stabilności finansowej.

Wpłaty z tytułu VAT (ang. *own resource from value added tax [VAT]*) – nie są to prawdziwe środki własne oparte na podatku nałożonym na poziomie krajowym, a jedynie statystycznie obliczany wkład państw członkowski z tytułu VAT. Wprowadzony w latach '70 środek własny oparty na VAT miał umożliwić pozyskiwanie przez UE funduszy niezależnie od decyzji państw członkowskich dokonujących wpłat do budżetu UE. Aktualnie jego udział w zasobach własnych UE to ok 11%. Na początku ustalana jest zharmonizowana podstawa VAT, obliczana na podstawie relacji między wpływami z podatku a średnią ważoną stawką VAT. Podstawa ta nie może przekraczać 50% dochodu narodowego brutto. Następnie od tak oszacowanej zharmonizowanej podstawy VAT oblicza się

teoretyczne wpływy podatkowe według stawki w wysokości 0,30%.

Wspólne Ramy Strategiczne (WRS, ang. *Common Strategic Framework*) – wspólne główne założenia w zakresie programowania wydatkowania środków dla funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, dzięki czemu zapewniona jest sektorowa i terytorialna koordynacja

Zamrożenie poziomu WRF – utrzymanie poziomu nowych WRF na poziomie obecnej wartości.

Zasada wzajemnej zgodności (ang. *Cross-compliance*) – powiązanie wysokości uzyskiwanych płatności bezpośrednich, a także niektórych form wsparcia z II filaru ze spełnianiem przez beneficjentów określonych wymogów. Na zasady te składają się: podstawowe wymogi z zakresu zarządzania (Statutory Management Requirements, SMR) i utrzymanie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (Good Agricultural and Environmental Conditions, GAEC). Jeśli rolnicy nie przestrzegają tych zasad, mogą nie otrzymać płatności bezpośrednich, do których byłoby uprawnieni.

Zasada z Fontainebleau – porozumienie zawarte podczas szczytu Rady Europejskiej w czerwcu 1984 r w Fontainebleau, zgodnie z którym „każde państwo członkowskie ponoszące obciążenie budżetowe, które jest nadmierne w stosunku do jego względnej zamożności, może w stosownym czasie skorzystać z korekty”.

Zazielenianie (ang. *greening*) – w kontekście propozycji reformy WPR z października 2011

r., proponuje się, aby 30% z rocznego pułapu przypadającego w danym państwie na płatności bezpośrednie było wypłacane tylko tym rolnikom, którzy spełnią określone warunki korzystne dla klimatu i środowiska (tj.: i) utrzymanie trwałych użytków zielonych; ii) dywersyfikacja upraw - uprawa co najmniej 3 różnych upraw, gdzie żadna z nich nie może zajmować więcej niż 70% areалу, a każda z pozostałych nie może zajmować mniej niż 5%; iii) utrzymywanie tzw. obszarów pro środowiskowych na min. 7 % gruntów kwalifikowanych w ramach gospodarstwa). Płatność ta przysługiwałaby automatycznie gospodarstwom ekologicznym, natomiast rolnicy gospodarujący na obszarach Natura 2000 otrzymywaliby tę płatność pod warunkiem realizacji działań prośrodowiskowych zgodnie z celami dyrektywy ptasiej i siedliskowej.

Zobowiązania (*commitments*) - zapisanie w budżecie założonej kwoty na realizację określonych polityk i działań w programach wieloletnich. Środki na zobowiązania są na kolejnym etapie albo wydawane w postaci płatności, albo anulowane (jeśli beneficjent nie przedstawi rachunków). Środki, na które już przyjęto zobowiązania, a które nie zostały wydane lub anulowane to tzw. → RAL